

Les Balears com a plató de cinema

El cinema té una força abassegadora com a instrument de promoció d'un lloc. A Nova Zelanda, després del rodatge d'*El Senyor dels Anells*, el turisme s'hi ha disparat d'un 30%. Un fenomen semblant passa a Andalusia. Ja comença a haver-hi molts fans del capità Alaric que visiten les ciutats on es filmà aquesta pel·lícula de Díaz Yanes. Conscient del poder d'atracció que té el setè art, ara el Govern Balear s'ha proposat de potenciar les illes com a plató cinematogràfic. Per això s'ha integrat en la xarxa Spain Film Commission.

A les Balears hi ha càmeres pertot arreu. La flamant televisió del Consell de Mallorca, la jove televisió autonòmica, IB3, i la multitud de televisions locals que ja hi havia abans han convertit les illes en un petit *Gran Germà*. Vagis on vagis et trobes una càmera enregistrant el polític de torn o un acte social. A partir d'ara tota aquesta maquinària augmentarà. Però en seran els protagonistes actors de veritat. Les illes ja es preparen per al desembarcament de grans productores cinematogràfiques. L'encarregat de cercar-los localitzacions per als rodatges i de tramitar-los totes les gestions necessàries serà Balears Film Commission.

Ja hi ha més d'una vintena de comunitats o ciutats de l'estat espanyol que formen part de la Spain Film Commission. Amb l'adhesió a aquesta plataforma àudio-visual creada el 2001, les Balears es garanteixen més projec-

Les illes Balears volen esdevenir un gran plató cinematogràfic i per això s'han decidit a formar part de Spain Film Commission.

ció internacional. Fins ara l'executiu de Jaume Matas havia recorregut a personatges famosos com ara Claudia Schiffer o Michael Douglas per fer de reclam turístic. I no havia pas anat gens malament. L'enregistrament d'anuncis publicitaris a les illes també ha reportat bons resultats. Però el salt a la gran pantalla és molt llamener. A París, per exemple, es calcula que el 60% dels viatgers que hi arriben hi van per la imatge que n'han rebut al cinema. Aquests darrers anys hi ha molts curiosos que es passegen pel barri de Montmartre en cerca del cafè o la botiga on va la protagonista d'*Amélie*.

Una relació de fa temps. Tot i el ventall de possibilitats que s'obre a partir d'ara, el setè art no és pas un món desconegut per a les Balears. El 1949 Mallorca començà a fer-se popular com a plató cinematogràfic. Fou gràcies a *Black Jack* (en espanyol, *Jack el negro*), una pel·lícula d'aventures que inaugurarà, a Espanya, el sistema de les coproduccions. Col·laborant amb països més estables econòmicament —en aquest cas, el Estats Units—, la indústria cinematogràfica espanyola, molt insolent, va poder surar. Al film, Mallorca era una illa de l'Atlàntic on es refugiaven un grup de contrabandistes i traficants de droga. Quasi un decenni més tard, el 1958, Mallorca tornà ser l'escenari d'una pel·lícula de gran volada: *Simbad y la princesa*. Dirigida pel nord-americà Nathan Juran, n'és mítica l'escena del gegant ciclop atacant els protagonistes al torrent de Pareis, un paratge d'una bellesa espectacular.

El 1962, en plena febre turística, arri-

bà a la gran pantalla *Bahia de Palma*, de Juan Bosch. Fou un autèntic èxit de taquilla. Era protagonitzada pel galant de tots els galants espanyols: Arturo Fernández. En aquell temps es va parlar molt del biquini que hi exhibia l'actriu Elke Sommer. Era el primer que sortia en un film espanyol, tot i que el portava una estrangera —era molt habitual de contractar actors de fora de l'estat per donar una aire més internacional als films espanyols.

L'escàndol d'aquest biquini va anar seguit d'un altre, si bé per motius ben diferents. El 1963 Mallorca va acollir una part del rodatge d'*El Verdugo*. De coproducció hispano-italiana, és considerada una de les obres mestres del cinema de Berlanga, amb guió de Rafael Azcona. Amb un humor negre fi, conta la història d'un home (Nino Manfredi) que, per aconseguir un pis, ha de dedicar-se al mateix ofici que el seu sogre (José Isbert): l'ofici de botxí. Una de les escenes més recordades és la de les coves del Drac, a Manacor, on els guàrdies civils van a cercar el futur botxí perquè es presenti a la feina. En un paper secundari, fent precisament de guàrdia civil, hi trobam Xesc Forteza. El film es convertí en un al·legat contra la pena de mort i guanyà el premi de la crítica de la Mostra de Venècia. A Espanya, incòmode com era per a la dictadura franquista, el film fou censurat abans de distribuir-se.

Un ritme imparable. El 1963 Mallorca també va presenciar el rodatge d'un altre esdeveniment cinematogràfic: *La mujer de paja*. Com a reclams hi havia l'exuberant Gina Lollobrigida i l'agent *bond* més famós de tots els temps: Sean Connery. Als anys seixanta tampoc no hi podien faltar les comèdies protagonitzades per cantants. La primera que es rodà a l'illa fou *Búsqüeme a esa chica* (1964), amb doble representació musical: Marisol i el Dúo Dinámico. L'altre film va arribar uns quants anys més tard: *Sin un adiós* (1970), protagonitzat per Raphael.

Mallorca també ha estat aprofitada per a adaptacions cinematogràfiques

Fa gairebé seixanta anys que les illes Balears serveixen d'escenari cinematogràfic.

lucía y el sexo una película de julio medem

El film de Julio Medem *Lucía y el sexo* serví per a mostrar la bellesa natural de Formentera. Jaime Chávarri va rodar *Bearn* a Palma i a Raixa.

de la literatura. Una fou *Un invierno en Mallorca* (1969), en què Lucia Bosé i Christopher Sanford reproduïen l'estada tempestuosa, a la Valldemossa de principi del segle XIX, de l'escriptora francesa George Sand i la seva parella, el compositor Fryderyk Chopin. El 1983 va ser l'hora de *Bearn*. Jaime Chávarri s'atreu a portar a la gran pantalla l'obra mestra de Llorenç Villalonga sobre la decadència de la classe aristocràtica mallorquina. Fou una de les produccions més ambicioses del cinema espanyol d'aquell moment. Els exteriors es rodaren a la finca de Raixa (Bunyola) i a Palma. Comptava amb un repartiment de luxe: Fernando Rey, Amparo Soler Leal, Ángela Molina i Imanol Arias.

Durant tot aquest temps, la resta de l'arxipèlag tampoc no ha girat l'esquena a la indústria cinematogràfica. El setembre de l'any passat, Menorca, intuïnt els avantatges que té sortir per la gran pantalla, va ser la primera illa a integrar-se a la Spain Film Commis-

sion. Ara passarà a formar part de la plataforma autonòmica. De segur que les Pitiüses també en sabran treure profit, d'aquesta jugada. El cinema, amb tot, tampoc no els ve de nou. El 1972 el gran cineasta nord-americà Orson Wells escollí Eivissa per rodar *Fake*, on reflexionava sobre l'art com a concepte. Més recentment, *Lucía y el sexo* (2001), de Julio Medem, mostrà els encants de Formentera a tot el món.

Nova etapa. Així doncs, la nova etapa cinematogràfica que comença ara no agafarà les illes de sorpresa. A més, ja hi ha una part de la infraestructura muntada. Arran de la posada en funcionament de la televisió autonòmica, IB3, i de la televisió del Consell de Mallorca, hi han nascut moltes productores. Balears Film Commission també es podrà beneficiar de Mallorca Film Academy, una escola internacional de cinema que el 2004 fundà a Palma un empresari alemany resident a l'illa. Aquesta acadèmia, apadrinada per directors de

prestigi com Isabel Coixet, Fernando Trueba i Juanma Bajo Ulloa, és dotada dels equips de cinema més moderns. D'una altra banda, d'actors illencs que vulguin participar en aquest projecte àudio-visual no en faltaran pas. Ja fa un any que va engegar l'Escola Superior d'Art Dramàtic de les Illes Balears.

I de directors d'ací disposats a filmar a la seva terra, tampoc no en mancaran. Molts ja hi tenen experiència. El 1999 Agustí Villaronga amb *El Mar* va saber recrear a la perfecció la Mallorca de la guerra civil que narra el llibre homònim de Blai Bonet, el malaguanyat poeta de Santanyí. Fa poc, Daniel Monzón fins i tot ha provat d'utilitzar l'illa com a escenari per a un thriller, *La caja Kovak*. I l'òpera prima de Rafa Cortés, *Yo*, filmada a Estellencs, acaba de ser elegida l'obra revelació 2007 al Festival de Canes. Amb tots aquests ingredients, Spain Film Commission ja té molt de guanyat a les Balears.

Antoni Janer Torrens